

Pomhaj Bóh!

Cíklo 38.
22. sept.

Pětnik 5.
1895.



Serbiske njedželske lopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w ſsmolerjez knihicziſchezeřem w Budyschinje a ſu tam doſtač ſa ſchtwórtlétneju pſchedvplatu 40 n.

15. njedželu po ſvj. Trojizy.

Ezechiel 3, 22: Tón knjeg džeshe ſe mni: „Stań, dži na polo, tam chzu ja ſ tobu rěczecz.“

Wſchelako Bóh ſ namci čłowjekami rěczi. Rěczecz móžesch jeho blyſtceř, hdyz ſebi ſwoju bibliju do ruky woſmijech a ſebi i njeje něchto mučitach. Tež móžesch jeho blyſtceř rěczecz, hdyz ſo daſch wot njeho do jeho ſtwórby dojjeſcz, kaž je ſo něhdyn profeta Ezechiel dał do njeje dojjeſcz. Lédy bě jemu Bóh kaſal: „Stań a dži na polo“, dóndže Ezechiel hnydom na polo a hlej, tam wón teho knjega vołneho kraſnoſeře wohlada.

Ale luby, hdyz ſam do polow dóndžesch, (ky pak ſo dał wot twojego knjega do nich dojjeſcz,) njewohladasch drje tam teho knjega wjazy w tajkej jeho kraſnoſeři, ſi tajkejz wobdateho je jeho něhdyn Ezechiel tam wohladał, tola jeho kraſnoſeř tam tež wohladasch.

Se wſchěch jeho ſkutkow móžesch wupnýnycz, tajku ma wón mōz a tajki je blyſty. Smějesh pak ſa wſchě jeho ſkutki duſchu a wutrobu wotewrjenu, budžesch ſ nich ſa blyſtceř, hdyz na wſchu jeho kraſnoſeř ſedžbujeſch, ſchto chze czi wón ſe wſchěmi tutymi ſwojimi ſkutkami pſchi-powjedzieſ.

Tajku nam wón ſwoju kraſnoſeř poſkaže, hdyz ſyma bely ſuēh ſ mróčzelow ſaje, kaž wołmu, abo hdyz mrós na ſemi leži kaž popjeł, abo hdyz kruhy dele padaja kaž hróchata, a nichto ſymy dla wutracz njemóže, dokelž ſpochi miersnje.

Abo w nalečžu. Tehdy Bóh ſadychňje a ſ jeho dyhom ſo wſchudžom wſcho wonowi, ſakče, ſo ſafeleni.

Tehdy tu rěka: Hlaj, ſyma je ſaſhla, ſněžny čaſ je ſo minyl, rózowe kwětki ſu ſ nowa ſe ſemje wubile, naſečzo tu je, a tujawka da ſo ſ nowa vola naš blyſtceř, ſchlowroncž tu ſ hloſkom ſpěwje a na ſchtomových haſosach wudobýwa ſo ſ pupkow ſezenje.

Boha wohladasch ſ nowa w jeho kraſnoſeři, hdyz mam ſu ſe ſwojim ſmacža, napjelni wſchu ſemju ſ plodami, da ſa wſchón ſkót trawu narocž a ſa čłowjekow ſwoje Bože žito, ſo jim ſ polow jich wſchědný thlěb pſchiroſeře.

Je pak tu naſyma ſ nam pſchiſhla, poſkaže ſo nam Bóh ſ nowa ſe ſwojej kraſnoſeřu. Hdyz nam wón dawje, tehdy my wſchitz ſberamy, hdyz wón ſwoju ruku wotewri, naſyčimy ſo my ſ jeho Božimi darami a ſublami.

Ale hdyz czi wón takle wonka na poli ſwoju kraſnoſeř poſkaže, chze wón pódla ſ tobu wažne ſłowę ſko pořečecz, chze cze pódla pſchecželnje napominacž a poſučicž.

Zowle na poli poſkaže czi Bóh ſwoje piſane wobraſy a chze czi ſ nimi kaž ſ pſchirunanjom ſwoje ſwiate ſłowo, tajkejz masch w bibliji napiſane, bliže wuklaſcz.

Hlej, twoje čaſne žiwenje je podomne trawnej ſwětzy. Hdyz vichor tu pſchecžehnje, je ſ ujej kónz a wona ſaſhinje.

Kózdy plódny ſadowy ſchtom czi poſkaže, tajkiž dyrbisich ſo poſkaſacž, jeli ſečzesch prawy wěry ſchrystuſzowý mučomnik rěcacž, pſchetož kózdy tajki je wot ſwojeho ſbóžnika na to powołany wjele ploda njescz a ſ tajkim ſwojim dobrým plodom Boha thvalicž. — Kózdy njeplódny ſchtom czi do wocžow poſkaže, tajkiž ty ſam ky,

jeli bjes pokutu wostanjesch a Bohu żadny dobry sesrawjeny plód ſobu njepſchinjeſech.

Wſchě ptacžki pod njebjom a wſchě lilije a róžicžki na poli chzedža cze na to dopomnicž, ſo ma cze twój njebjefi Wóz ſpochi na myſli a na staroſezi. — Rjane a ważne powuczenje dawa tebi kózdy ſahon a kózde polo. Schtož dobre ſympio, ſu ezi, kiž do Božeho kraleſtwia kluscheja; ſchtož njerjad, wósth a pór, ſu wſchitzh bjesbózni. Tón ſly njepſchecžel, kiž tajſile njerjad na Boże polo ſwoſhje, je czert ſam. Kózde žně cze na to dopomnja, ſo ſměje něhdh wſchón ſwét ſwój fónz. Tehdy budža Boži jandželjo, ſchtož žnjenzarjo. Kaž po ſly njerjad ſ role ſwuplēje abo ſ plómjenjemi ſpali, tak ſo bjesbózny na poſlednim fónzu póndze. Boži a czlowſki ſyh budže tehdyn wſchěch ſwojich jandželow wupoſłacz, ſo dyrbja wuńcz wſchěch ſhromadžicž, kiž ſu njeprawdu czinili a jich do woheňa ſacziſkacž, hdžez ſměja ſkivlicž a ſe ſubami kſchivicž.

Hlej, takle namkaſch po zyłej ſubej Bożej ſtwbrieſie wonka na poli wjèle rjaných po wucžazých wobraſow, kiž ezi te ſłowa, kaſkež w ſwojej bibliji napiſane naděndžesč, jaſniſcho roſestaja. Groſyñi jeno, kaſku ſebi Bóh luby Rnjeſ, ſ tobu wulku prózu czini, cze wſchelako powuczicž, ſo był ty ſa jeho Bože kraleſtwo hódný a doſtojny. — Hdžez ſo wuſtuviſch, a hdžezkuſliž poſańdžesč, tam chze Bóh ſ tobu pořečecž. Duž dži a poſkluhaj na jeho ſłowa, ale poſkluhaj jemu tež ſpochi ſ ſubej wolu we wſchém.

Ja wém, ſo ty ta ſtudzeń ſy, kiž wjèle hnady ma,
S fotrejež czerpacž móžemy wſcho dobre bjes fónzo.

Huſarowa žona.

(Skónczenje.)

III.

Rnjeſ hejtman ſ P. běſche fruth ſnjeſ a jich najmienje w kompaniji móžesche jemu prawje czinicž. Ale ſchtož by jemu prawje czinił, temu běſche dobrý kaž nan. Podwyschka Bohuwér Horak běſche, kaž kózdy wjedžesche, jeho lubuſchka a prawa ruka hejtmanowa. Bohuwér pač běſche tež dobrý wojaſ. Hdžez by kompanija ſ wrotami won czahnyła, běchu ſo Bohuwérowe ſnjeſle wſchě blyſchežale, kaž bych u nowe pschischtite byłe, a ſpěw, fotrež by Bohuwér ſpěwał, bych u tak wjeſzle klinežale, kaž by je won ſchłowroncžej pod módrym njebjom wotpoſluchal. Dženža kompanija ſažo won czehnjeſche a jako běchu khwili marschérovali, hejtman podwyschka Bohuwéra Horaka ſ ſebi ſkwasche a najpriedy to a tamne ſ nim powjedaſche. Potom praji won: „Sslyſhciež, Horako, wj macze wumyſlenku, fotruž dyrbieže wostajiež; nětko wj hižo poſdra lěta ſa tym ſtejicž, ſo byſchež ſ huſaram pschischt a wj tola wěſež, ſo macze ſo derje w mojej kompaniji, a ſo ſyh wam ja dobrý.“

„Rnjeſ hejtmano“, wotmoſwi won, „mój nan je w wojni 1870 ſa ſwój wózny kraj wumrjel. Won je ſmužith huſara był a moja maczeřna hordoeſz běſche, ſo bych u jej w zyłej wokolinje „huſarowej žonje“ rěkali. Tačo běſche mój nan rycerſku ſmijercz wumrjel a moja macz ſama wosta ſe ſwojim jeniczkim džeſezom a ſe ſwojimi wudowinymi ſylami, běſche we wſchitkich lětach prózy a staroſeze pschezo jejna hordoeſz a radoſcz, ſo ſměla ſwoje jeniczke džeſezo, fotrež nan ženje na rukomaj poměl njebesch, huſara wocžahnęz; duž ſyh luboſcz ſ wóznuemu krajej a ſ wojerſtwu jako ſwjate herbſtwo wot nana a najkraſniſchi poſkad wot mojeſe maczeřje do mlobeje wutroby pložený doſtał. Ta buch wojaſ, hdžez běch ſylny doſcz narofit. Ta chzych podwyschka byž a mojeſe maczeřna radoſcz w jejnej ſrudobje běſche, ſo chzych ſ wojaſom byž a ſo buch tež wojaſ. Moja macz pač ſnajeſche ſamu huſarowu uniformu. Wona běſche huſarowa žona a huſarowa ſmijercz běſche jejneje wutroby najhlubſcha ſrudoba, ſ doboru pač tež jejneje wutroby najwjetſcha hordoeſz. Ta ſyh ſwojeſe maczeřje jeniczki ſyh: — nětko mój ſnjeſ hejtman wě, czeho dla je moje najhorzisze žadanje ſ huſaram pschischt. Hdžez ſyh to dozpił, potom

budže moja ſuba macz hotowa, naſchu maļu ſahrodku pſchedacž abo pſchenajecž a ſe mi do garniſonu pſchicžahnęz.“

Rnjeſ hejtman podwyschke ruku da a praji:

„Taſke pſhestupjenje pola naž hewak waſchnje njeje; ale ja waſche pſchicžinu derje wažu a budu junfróz ſ ſnjeſom komanderom wo tym pořečecž.“

* * *

Poł lěta po tym ſedžesche w garniſonſkim měſeže njedaloſko ſasarmow w czechy jſtwicžzy jednoreje khežki maczeřka a hladasche ſ wofnom won. Tejne wložy ſo bělachu, ale woblicžo běſche čerſtwe a ſtrowe, a módrej wcoži ſpokojnej a wjeſeſej ſ wofnom won hladaschtej. Wonej na drogu ſedžbujeschtaj. Duž pſchińdze wot pola, hdžez ſamotny ſichtom měſčansku njeſu woſnamienja. jehat. Rjany běſche na poſladanie — tón huſara, fotryž wypoko na konju ſedžesche. Maczeřka hlowu bliže ſ wofnu ſhili; woblicžo ſo ſaſmějkota a wona ſchepaſche:

„Hoj, haj, pſched pječ a dwazycži lětami běſche mój Jan runje tajſi, kaž nětko Bohuwér. Kač tola ežaž ežka! Mi je, kaž by to někotre dny bylo, ſo Jan ſwérnu Liſu ſeſedla a mi ſwojeho ſonja rjenje ſhotowaneho pſchedſtaji. Bohu budž džak, ſo je mi ſyna dał, fotryž je do ſlédow ſwojeho nana ſtupiš, a ſo je we wſchitkich ſphtowanjach ſiwiſenja teho ſyna ſa ſwoju ruku džeržał a jeho wodžil na pucžach ſiwiſenja.“

Huſara po haſy dele jehaſche a pſchi durjach pſchecželneje khežki ſasta a ſwoju ſubu maczeřku poſtrowi; won woteſchki ſa ploč maleje ſahrodki ſwjaſa a khetſje do jſtwy ſaſtupi.

„Ja mam tebi wjeſelu powjeſcz pſchinjeſez, ſuba maczi“, praji won a jej ruku da. „Ty wěſch, ſo naſch regiment ſ pječ a dwazycžilétnemu wopomnjeſcu tych waznych dnjow deputaziu do Elſaz-Lothringskeje poſczele, rowy padnjenych wupyschiež a wo- pomnjeſce rjeſow ežeſcicž; a runjež ſyh hakle kročki ežaž pſchi regimente, ſyh tola ſ druhimi ſ temu wuſwoleny, ſobu czahnyž na bitwiſchežo tamneje wulfeje wojny, dokelž je nan tajſi ſmužith huſara był a ja nětko w tej ſamej ſchwadronje regimenta ſteju, w fotrež je nan pſched pječ a dwazycži lětami rjeſowſku ſmijercz ſa wózny kraj wumrjel. A hdžez by naž naſch pucž tak daloko njeſwiedl, ma wot knjeſa generała wotpuſt a dowołnoſez nanowym row wophtacž. Maczi, pſtajče mi ježołežene liſt ſanoweho towarzicha ſ lótki. Wjeſh Akour ſyh ſebi dženža rano na kharcze namala, tež tamny lěž je na ujej woſnamienjeny: tam je ſam jenieczki lěž. Rnjeſ Wanak pač je měſtuo, hdžez je nanowy row, tak jaſniſe wopihal, ſo dyrbju jón namalač, hdžez tam ſchmrék hiſchež ſteji, fotryž w ſwojich liſtach naſpomni.“

Žona pſched ſwojim ſyhnom ſteji, je ſebi ružy ſtyknyla a na njeho ſe ſwězatymaj wocžomaj hlad. Šyly drje ſu jej do wocžow ſtupile, ale pſches ſyh ſwěczi ſo radoſcz, a rt wypka:

„Khwal teho Rnjeſa, moja dufcha, a ſchtož we mi ni je, jeho ſwjate mjenio. Khwal teho Rnjeſa, moja dufcha, a njeſapomni jeho dobrotoſ.“

Hdžez je wóčko do ſańdženoſče wobrocžene, potom podawki pódla ſo a napschežiwo ſebi ſteja, kaž ſchtomu wulfeje alleje. Čim dale ſu ſchtomu wocžomaj, czim bliže bjes ſobu ſtejaze ſo ſdadža.

Kač bliſko hromadže ſtejachu w wocžomaj tych, fotriž wróčo hladachu, podawki tamneho wulfeho ežaža, w fotrymž pječ a dwazycži lět předy němſzy wojazy ſe ſwojej krewi ſu ſemju maczeřahu, ſo bych u ſtary němſki kraj wot njepſchecželow něhdh rubjeny ſažo dobyli. Maczeřje a nanojo, bratſja a kotry tamnyh wojaſow, kelfož hiſchež na ſemi khodžesche, ſ khutnym wóčkom wróčo hladachu a hiſchež ſunfróz dawno minjene ežaž pſche hladachu, młodži wojaſy pač — ſyňojo tamneho naroda, fotryž běſche tehdom wulfe wojowaniſe wjedl, dachu ſebi wot ſtarych wobraſy ſańdženoſče wobraſowacž, ſo by ſo jím wutroba ſylnila a ſmužitoſez ſo ſahorila.

Hlej, tam jeha ſyła němſkich wojaſow pſches bitwiſchežo pola Meža. Tu c tam pſchi jenym kſhižu ſaſtanu. Huſara Bohuwér Horak je tež bjes nini. A potom Bohuwér ſ połnožy jeha, nats do wulfeje rjanje Franzowſkeje. Won mějeſche nuſne wopihzma pſchi ſebi. Won do wžy Akour pſchińdze. Tam tón ſchmrék pyta. To je wopuſteženy fuſt ſemje. Po ſdaču tam pořečko ſadžy czlowjek pſchińdze. Šurowy fruch drjewa pod ſchmrékem ležesche. Delni fruch hiſchež w ſemi težesche, horni běſche ſo wotlemiſ. W hornim fónzu hiſchež ſerſal ſobdž težesche, ſ fotrymž běſche překuſch kſhiža pſchibity był. Bohuwér Horak ſtejefſe na rowje ſwojeho nana. Won běſche ſebi ružy ſtyknyl.

Wón ſebe modlo na ſańdžene čaſh pomýſli, modlo ſo dopomuſi na ſtwěrnu, drohu maczérnu wutrobu. Ach, hdv by wona ſ nint jow bycz mohla! Ach, hdv by jej dopomijenku wot nanoweho rowa ſobu pſchinjeſcz mohł! Duž wón horje poſladnje. Wón ſwojeho fonja ſ schmireſej pſchinwaſa a po ſchtomje horje ſaleſe. Šelenu hałoſu ſebe wotlamiawſchi ſaſzo deſe pſchińdže. Ta hałoſa dyrbi ſ nim domoj čaſhnyeſz. Ta wěz je hotowa. W měſeſze hałoſu do ſodoweje piñzhy poſloži. Tam ſo čerſtiwa ſdžerži do hódd a hdv budže ſelena hałoſa uajrjeňſchi hodowny ſchtom, fotryž je hdv žana huſarowa žona měla.

Tak ſo Bohuměr domoj wróceži. Žeho foń jeho a wulfu ſchmrěfowu hałosu rjeſe.

Ja hižo widžu, fakt ſo ſchmírěkowa halosa ſe ſwěčkami pýſchi.
A pod hodovným ſchtomom widžu ſedžo huſarowu žonu a tón
hodovný ſchtom móže powjedać wo wulfich czechach a friwavných
bitwiſchežach, wo tamným hodovným ſwiedženju, na fotrymž naſchi
wojazd wofolo franzowsfeho hlowneho města na ſněhových ſa-
honach ležachu. Alle níz jenož wo bitwje wažneho lěta tón
hodovný ſchtom powjeda, ale wón ma tež ſa nětežiſhi czech naſcheho
mótzreho kraja a ſa wěčnojež člowjefka, fotſiž na ſwiatym
wjecžoru wopomnjenſfeho lěta pod nim ſteja, modlo a ſpěvajo,
frasne ſłowo. Wone rěfa:

Měr na řemi!

✓ Góhnowanie prawego świetzenia niedźele.

Běschtaj dwaj bratraj, sprawneju kschesčijanskemu starščemu džesczi a wobaj rjemježlnikaj, a tón jedyn w měscze mějesche žonu a žaneho džescza, tón druh, kotryž běsche w swojim wóznym domje na wžy žiwý, mějesche žonu a wjele džeczi. Tón, kotryž mějesche wjele džeczi, mějesche swože pschi ſtukowanju, so do předka pschińdže a jeho rjemježlnistwo jeho derje žiwjesche. Tón druh pak, kotryž žane džeczaze żoldki ſyčiež njetrjebasche, k nimžemu njepſchinjeſe, runjež abo lěpje: do kelž pschezo w džele ſtejesche a ſebi měra njepopscha ani dobreje hodžinki, ani wodnjo ani w noz̄y, ani wschédny džen ani njedželu: do předka hicž njechasche, haj wón s dolha won njepſchinidže a ſkoržesche na wſchón ſwět. Duž ſo jedyn džen k swojemu bratrej nastaji a ſo praſchesche: „Kajke to tola je? Ty s wulkej ſwójbū pscheńdžesch a k temu ſebi hiſhcze něſchtu nalutujesch. Ta pak žanyc džeczi nimam, ja ſo psches zyłe lěto prózuju, jedyn džen kaž druh a tola do předka njepſchinidu.“ Tafo běsche to prají, wjecžorne ſwonu ſaklinęzachu pschipowjedajo, so je jutsje njedžela. Mjelcžo ſebi tón druh bratr čapku ſčeže, kaž by ſo k cíchej modlitwje hotował. Tón bratr s města pak, kotrehož tajka pobožna myſl do hańby ſtaji, praji, ſo w měscze tajku ſastarſku módu wjazh ſobu nječinja. S tym chzysche mjenje ſwojeho bratra wužměſciež, hacž ſwoju ſnutſkownu hańbu podtlóčicž. Tón pak ſnapſchecžiwi tak rjez k ſamolwjenju, ſo je wužitk žiwjenja na kraju, ſo tam ludžo njebježam bliže bydla hacž w měscze a tež Boži hlóš wjele lóž ſaſlyſcha, hacž w harje měſčanskeho žiwjenja. Tafo ſo potom ſa blido ſydnýchu a wui s města ſe spodžiwanjom poſluchasche, kaf džeczi po rjadu blidowu modlitwu wuspěwachu, hospodař ſo na ſwojeho bratra wobrocžiwschi praji: „Wjele džeczi, wjele wótczenaſchow! Wjele wótczenaſchow — wjele žvhiowanja!“ Tafo běchu ſo wjecžorne pacžerje wuſpěwaše, bratr s města ſažo na to praſchenje pschińdže, kotrež jemu tak jara na wutrobje ležesche. „Jutsje rano s tobú poúdu a chzu tebi poſkaſacž, ſi wotkal mam ſwoje ſbože“, wotmolwi tón druh. A jako ranje pschińdže a ſwonu tsecži króč ſaſwonichu, wobaj ſ hospoſu a ſe starschimi džeczimi k Božemu domej horje ſtupachu. Tafo bratr pósna, hdže dže, praji wón, ſo tón pucž derje ſnaje, ale ſo je zyrkwiow w měscze tež, ale ſo teho dla won pschischoł njeje, ſo chze wón jenož wjedžecž, kaf cžlowjek w žiwjenju do předka pschińdže. Skónčnje ſo poda a do Božeho doma ſastupi, kotryž běsche jemu lěta dolho zuſe město był. A hlaj, jemu běsche, kaž by předař jeho ſameho w wocžomaj měl a jeho wutrobu trjechiſ ſi tym tekſtom: Pýtajcze najprjedy Bože kraleſtwo. A jeho wutroba bu pschezo njeměniſcha a tak mózniſe klapasche, ſo ſo bojeſche, to móhli pódla ſtejazh ſlyſchecž. Předowanje jemu psches wutrobu džesche. Duž tež dale můzkaſh klinčeſche, kaž běsche ſi předarjoweho rta ſlyſchal: „Ta žaneho druhého města njeſnaju, hdžež móžesch poſklaď dūſche a cželnego žiwjenja dozpicž, khiba w zyrkwi. Njedžela hakle thdžen a zyły thdžen cžini a ſemſchihód njedželu.“ A jako wonaj ſi Božeho doma džeschtaj, tón jedyn bratr k druhemu ſi krótkimi ſłowami,

w kótrýchž je wjele wopšchijate, praji: „Ty móżejch prawo měczí,
luby bratſje!“ A ſchtož běſche w ſhvjedzeńskej hodžinje ſhvvojemu
Bohu lubiš, to domach džeržeſche a wón do prědka pſchińdže a
na tajfe waſchnje žohnowanie praweho ſhvjeczenja njedžeſe naſhoni.

Вопоми: „Njedžela nije je šhubjenj dženj. Njedžela je sa tih dženj, schtož je bělonečko sa njebješa.

„Bjes njedžele žadyn dželawu džen“, prají pšchižlowo. A to žlóniežko bjes dnjemi, tuta domišna w zusbje, tón Boži mér žrjedža w czechym, čažnym žiwjenju, wot Boha podrožnikam k troštej daty, wot mózow kaž parla hajeny, wot tykaž pěšnjerjow fražniye wukhwaleny — kaž móhli ſebi dac̄ tón poſlad, naſchu njedželu wſac̄ abo ju druhim wſac̄?

Dwaj stołpaj stejeschtaj pschi wrotach Salomonoweho templu. Sachim a Boas, twierdoscž a kylnoſcž. Dwaj stołpaj stejitaj pschi wrotach świątynijskich heſcejijanskich ludoweho žiwjenja: 3. a 4. fasnja: my dyrbimy świątyn dżeń a śwójbne žiwjenje prawje świecžicž — na woběmaj wotpocžuje nadzija pschichoda naſchego luda. Teho dla, ludo, fedžbuj:

„Ty dyrbijsch ſwiaty dżeń ſwiecejicę, dżeń teho Anjeſa,
twojego Boha!”

Sprawni ludźo.

(Pofraczowanie.)

Tsi lěta běchu ſo wot tamneho dnja minyſe. Wobaj mužej njebeſchtaſ ſo w tutym čaſu wiđaloj. Dokelž burſki muž mjes tym njebě do města pſchischoł. Nětko pak bě wójna nimo. Słoty měr bě ſo ſaſo do kraja wróceſil. Nasch burſki muž bě w požle- ním čaſu wjele njeſboža a nuſy měl. Wón trjebasche ſwoje pjenjeſy jara muſnije a myſlesche ſebi na to, po nje do města hicž. Teho dla džesche do města, a jaſo wón ſ wrotami nnts pſchiúdže, wohlada ſaſo wobej fhězzy, ſ fotrejuž je jena druhej tak podobna, pſched fhězkomaj wobej ſipje a po nimaj ſawka. Wón ſo dopomni zvyle derje, ſo je to to ſame měſtno bylo, hdžež je wón pſched tſjomí lětami měſchežana nadefchoł a jemu ſwoje pjenjeſy dowěrił. A woprawože, tam ſedži muž runje faž tehdy na ſawzy pſched fhězfu. Ale nasch ſprawny burſki muž je ſo myſlił. To njeje ſowaré Wojnař, fiž tehdy tam ſedžesche, ale to je jeho pſchecžel a ſuſod, blidař Wernař, fiž dženſha tam ſedži. Bur to njewě. Wón ſebi myſli, to je tón ſamý muž, fotremuž je tehdy pjenjeſy pſchepodaſ. Teho dla poſtrowi wón pſchecželnimje a pſchistupi ſ dobrým dowěrjenjom ſ měſchežanej.

Šaťo pſched mužom ſteji, praji won: „Duž ſtym nětko ſaťo
tu, a chýl rad ſtwoje pjenjetý ſaťo měcz, fotrež ſtym wam pſched
tſjomi lětami k fhowanju pſchepodał. Budžeze tak dobri a dajeze
je mi ſaťo won, dofelž je nětk trjebam. Wy dyrbicze tež ſa
waschu dobročinoscž najrjeňſhi a naſlepſchi džak měcz.“

Sprawny blidać bo jara spodźitwo, jaśo zustý čłowjek, fotrehož
njebě nihdy s wočomaj wohladal, to wot njeho žada a hladasche
s wulſimaj wočomaj na njeho. Ale tež bur bo džiwaische, jaśo
Wernar na njeho hladasche a f njemu praji: „Rak, wy scze mi
psched tſjomi lětami pjenjesy f khowanju pschepodali? Ta mam
hewak dobrą pomjatf a njesapomnju tajke wěz̄y. Ma to paſ bo
do zyšla dopominicž njemóžu, tajke ojeojesy ſu to byłe, wo fotrychdž
mň rěčjiče.“

Burſki muž ſo ſ tajfej rěcžu wſchón naſtróža. Žemu do myſłów njeſſchińdže, ſo mohl ſo molicž. Běſche to tola ta ſama fhěžfa a ta ſama ſawka, pſched fotrejž bě tehdy ſtał. Dyrbiak ſo w tutym mužu woprawdże mylicž a dyrbiak tutón te pjeniſy ſebi wobſhowacž chzycž? Wón rucže wotmoliwi: Běſchtej dwě ſeži toleř. By mi wutrobnje žel bylo, hdý býſcheže wý to ſapomnili a hdý bých ſwoje ſwójſtvo wjazh njeđoſtał. Sa njejkým te pjeniſy ženje niſnijscho trjebał, dyžli nětf, dofelž ſým pſches wſchelafe njeſſbož a khorosč do niſy pſchischoł. Pſches moje zyłe žiwjenje njemohł to pſchewiudež, hdý býchu na tajfe waschnie wo ſwoje czežko warbowane a ſprawnie nalutowane vjeniesn pſchischoł.

Wernaré njewjedžesche, schto dyrbjesche f temu prajicž. Burſki muž hlađaſche taf sprawnje na njeho a mějesche tajfe ſrudne woblicžo, ſo wón jeho ſa jebaka džeržecž njemóžesche. Teho dla džesche wón: „Budźe ſměrom, luby pſchecželo! Hdyž ſeže wý mi wopravdże pjenjetý dał, dyrbicže wý je ſažo měcz. Móžno wjchaf je, ſo ſhym to ſapomniš. Budźe ſak dobri a ſyńcze ſo; ja chzu do khežfi hicž a ſo moju žonu ſa tym wopraschecž, ſuano ſo wona na to dopomni.“

Žona bě bohabojašna a rošomna, fajfuž řebí tóždy správny muž pýcheje. Wona wotmolwi: „Tu je dobra rada droha a njeje

wjele pſchi tym cžiniež. Majſlepje je, hdyž burej damoj, ſchtož ſebi žada. Mało pjenjes to nijeje, ale cžeſcž a dobre mjenó placži wjazh, dyžli ſloto a ſlěboro. Mój nijeſkmoj mužej niežo winoſtaj a mohloj jeho ſ dobrým ſwědomujom přeč póſlacž, ole ſchto by ſo ſtało? Wón by tu a tam wo tym rěčał, a ſchtož naš derje ſnaje, nijeby to wěrił, ſo ſmuj jeho jebałoſ. Čí paſ, fiž nam niežo dobrehu njepopscheja, býchu to wěrili a ſle na naš rěčeli; mój býchmoj do ſleje rěče pſchiſchloj tak, ſo potom nichthu ani jeniežki kroſchť wjazh namaj njedowěri. Chzeſch-li na moju radu poſluchacž, daj mužej pjenjesy, fotrež ſebi žada, a ſpofoj jeho ſ tym.“

Wón khvílſku mjelcžesche, jaſo bě žvna taſ rěčala. Potom
paſ wón praji: „Ty ſt̄y roſomna žvna a maſch prawo, chzu
twojej radže poſlūſhny bycž, hacž runjež je mi to jara cžežto,
taſ cžiniež.“

(Połączanie.)

Wrata ſu cjeñne a puçj je wuſſi.

Mat. 7, 14.

Schto chzeſch ty čzafacž, ſchto chzeſch ſo dlicž,
na ſtraſchitým pucžu do hróſby hicž?
Twój ſbóžniſ woła: oń džecžo ſtój,
na wuſſej ſchčežžy pój fe inni, pój!

Do čžwile wjedże ta rumna czér,
tam nihdy nimasch' ſwětlo a měr,
tam ſboža nijeje wobſtajneho:
na wěrne ſbože ach dopomíť ſo!

Na wuſkim pucžu ſańdž t' njebježam —
ach, mało duſchow wohladam,
pſchi čežbiwych wrotach ſej pytaj měr;
bo njeſomidž, khywataj a jenož wěr!

Chzech dleje čzafacž? schó wě, schtó wě,
hacž dny a nozy su ſachle czi
po frótfej fhwilžy; ach, roßbudž bo:
tam ſiwa hela, tu ſbože wscho.

Boži, lubowanu, ſo njeftonuđ!
Dženſ hiſčeže wostaj tón rumnu pucž,
Dženſ hiſčeže zyſe ſo pſchepodaj
ſvojemu knjeſej ſa Boži raj!

M. S. Waltar.

Na bitwiskach.

W juliu lěta 1870, jafo Franzovska Němſſej wójmu pſchi-
powjedži, džělaſchtaj dwaj třečifryjerjej hromadže w Baselu.
Jedny běſche Němz, druhí Elſaſſi. Dolhi čaž běſchtaj hromadže
poła jeneho mischtra džělałoj, a nětko dyrbjeschtaj do wójſta ja-
ſtupicž. Němz do němſſeho a Elſaſſi do franzowſſeho wójſta.
S czežfej wutrobu ſo rošzohnowaſchtaj. Bórfy ſebi njeſchecželſſe
wójſta napſchecživo ſtejachu, frwaivne bitivý buchu bite; ſečžo ſo
míny a tež naſyma; pſchecželaj njebeſchtaj nicžo wot ſo ſkylſchalovj.
Hížo dolho ležejſche němſſe wójſko pſched Parijom. Gyma běſche
pſchischtla.

Běsche wjedžor po bitwje połd Champigny. Morwi a mřějazy ležachu na bitwiščežu, žalošna syna pohóršchi czerpjenja wbohich franjenych. Někotři, křiž móžachu ſo hiſchcze dale hibacž a křiž čujachu, ſo směrom ležecž rěka, wěſtej ſmijercži napřečecživo hicž, ſpýtachu k půlňum lazaretham pschiúčž, fotrychž ſvěcžki ſo daloko ſvěcžachu a nad fotrymiž khorhoj ſ czerwjenym křižom ſmahowasche. K tým, křiž mějachu hiſchcze možy doſcž, ſo k lazarethej dwylez, ſluſchesche tež tamní Elſaffi třechifryjer. Vědy běsche někotre frocžele daloko, dha ſluſchi zvle w bliſkoſeži hľóž: „Bratsje, bratsje.“ „To tebi njeplacži“, ſebí myſli a chze dale hicž, ale tón ſamý hľóž ſaſo woła: „Bratsje, bratsje.“ Wón ſnaje tón hľóž, wón je jón hižo ſluſchal. Schtó móže jeho taf wołacž? Wón ſo wobrdeži k městnu, i wotfelsz běsche hľóž ſluſhacž. Tam leži jeho předawſchi towařſch, němíſſi třechifryjer. „Ty to ſu? Ty ſu tež franjený“, ſo Elſaffi wopraſcha. „Móžesch staneč? Tam delfach ſteji wós ſa khorhch; mój chzemoj ſpýtacž, tam dońeč.“ „Alle tón wós je franzowſſi.“ „To je wſcho jene; ty

widzijich tola fhorhoj ſi czeŕwjenym fſchižom. Pod czeŕwjenym
fſchižom žane njeſcheczelſtwo wjaſy njeje.“ „Ssy teho zyle
wěſty?“ „Haj, pój jenož, hdvž tež tebi wjele prýz̄ cžini; wjcho
druhe je tola ſčpje, hacž tudu ležo woſtacž a ſmiersnycž.“ Wbohi
Němz inějſche roſtſelenu nohu; fóžda frvežel cžinjeſche jemu wulſe
boſoſcže; ale ſkónečnje pſchińdžeſchtaj, ſo bjes ſobu podpjeraj, do
pólnego lazaretha. Wobaj buſchtaj horje wſataj, wobaj derje wot
wothladarja ſahojenaj.

Ja snaju hiſcheže druhi ſſchiž, pod fotrehož ſchfitom žani nje-
pſchecželjo njejšu, jedyn ſſchiž, pod fotrymž ſu wſchitzu člonvjeſkojo
bratſja, jedyn ſſchiž, pod fotrymž budža wſchitzu ſranjeni wot
njebjeſkeho lěkarja ſahojeni. To je tón ſſchiž na Golgathu.
Wſchitzy mōža ſ dowěrjenjom na njón po-
hlaďacž a pola njeho wuſtrowjenje pvtacž. Tu žadny roſdžel
njeje. Hdych khablaſch, hdych ſo bojiſch, ſo njebuđeſch horje wſath,
pvj jenož a čitaj: „Bóh chze, ſo by wſchitfim ludžom pomhane
bylo.“ „Teſo, fiž fe mni pſchińdže, njebuđu ja won wuſtorečicž.“
Pvj jenož, dha buđeſch wumoženy.

Сколько даваſь ти twojemу ſbóžnifej.

We južnym džěle řewjerneje Ameriki džeržesche ras předář, kaž ſo to husto stanje, Božu ſlužbu pod hołym njebjom. Wón předowasche wo najwyschschim a najrjeñschim wo Žeſuſu Chrystuſu, kaf je jako dobrý paſthý ſwoje živjenje ſa naž wostajíl, powjedasche wo Gethſemane, kaf ſo tam bědžesche a jeho pót bě jako kriwanie krepki, a wo Golgatha, kaf je ſo tam na drjewo poſlečza poſhibicž dał, ſo by naž wot poſlečza wumohl a jo bychmý my to džecžatſtvo doſtali. A dokež běſche předář ſam w kſchizowanym ſwoje ſbože namakal, dha rěcžesche wo tym wſchém ſ tajfej czoſlotu, tak ſahorjeny, ſo bu zylka wutroba ſapſchijata a hļuboko hnuta. Bjes poſchipoſlucharjemi běſche tež jedyn czerwjeny Indianſki. Wón mějesché ſwoje městno w jenym tych ſadních rynkow. Jako běſche předář ſkonečíl, tamny Indianſki ſady wjazy wutracž njemóžesche, ale ſe ſylſhojthm wčežkom džesche k předarjej a ſo praſchesche: „Te Žeſuſ tež ſa wboheho Indianſkeho wumirjeł?“ A jako běſche na tuto praſchenje wježele „haj“ ſlyſchal, džesche: „Hlaj my njemóžemý Žeſuſej wulke kraje dacž; ty drje to wěſch. Ale mojeho pſa a moju tsělbu chzu jemu dacž.“ Předář jemu wotmoliwi, ſo Žeſuſ tute dary trjebacž njemóže. Dha Indianſki hnuth hiſchcze ras ſapocžnje: „Ta dam jemu mojeho pſa, moju tsělbu a moje poſchitryče. Khudý Indianſki wjazy nima. Wón dawa Žeſuſej wſcho.“ Ale ſažo jemu předář praſi: „To wſcho Žeſuſ trjebacž njemóže.“ Nětko bu Indianſki ſrudny a kaž w czežkich myſlach ſwoju hlowu ſkili. Skonečnje ſažo hlaďa na předarja a khutnje ſo praſcha: „Tu je khudý Indianſki. Chze Žeſuſ teho měcz?“ Dha woła duchowny, hļuboko hnuth: „Haj, luby bratsje, teho chze wón měcz, teho móže trjebacž.“ A poſches zylu ſhromadžiſnu džesche hlož wježelovſeže, wothlož teho wježela, kotrež w tuthm wokomiku w ujebzach kriježesche, dokež běſche ſo jedyn ſhubjeny temu zyle podał, kž běſche jeho najprjódzhy lubował.“

„Shto dawasch ty twojemu šbóžnikej? Ženož jene móže trjebačž, jenož jene čže měcž, tebje ſameho. Njeſapowjedž jemu to!

Dobre wotntolwjenje.

Bayerski wjéch hó ras wuczeneho woprascha, fotrehož ſebi wažeſche: „Ssu fralojo, fotiž maja tola woſebite ſtejiſchežo, runje taſ na ſakón praweho ſadžerženja ſwjaſani, faž druhý ſudžo?“ Žemu hó wotmoliwjenje doſta: „Kral Filip Mazedonſki pſchepoda ſwojeho ſyna Alekandra Aristoteleſej ſt wuczenju w mathematižy ſ tej pſchifasnu, ſo dyrbi mlodeho priuza niž po ſwuczenym, czežkim a ſprózniwym waſchnuju do teje wědomoſcze nutſ ſawjeſcz.“ Aristoteles wotmolwi: „O fralo, w mathematižy njeje žanta fralowſka droha.“ To běſche derje wotmoliwjenie. Ale to ſamym wjécham njeplacži. Hdý by hó ſvýdý wjéch ſe ſivojimi ſaſtojnífami a wſchitkimi ſchtantamí na žadanje naſcheje kſcheſczijanskeje wěry ſwjaſał, kelfo czežkich mrócežalkow by wot njebjia naſcheho ſudoweho žiwjenja přečez čahnylo. Schtóž wě, ſchto je naſhemu čaſu niſne, tón njech ſobu pomíha, faž doſho móže porsty hibacž, ſo by pſches mroſotu naſchich dnjow ſaſho ſlóncežko wěry a ſuboſcze ſlóncežko. To ſlóncežko ma dživnu móž.